

Kraslice nejsou jen ručně zdobená vajíčka

Ale i místo, kde vznikají unikátní dechové a bicí nástroje. Ke Kraslicím ještě přiřadíme Hradec Králové a dostaneme města, kde má výroba více než třistapadesátiletou tradici. Amati je otevřená i koncovým zákazníkům, kteří si mohou zakoupit nástroj přímo v továrně.

TEXT: MAGDALÉNA ŠORELOVÁ, FOTO: AMATI KRASLICE

Ko se týká klimatu, nejsou Kraslice zrovna vhodnou oblastí pro zemědělství, a tak v době, kdy zde upadalo hornictví, hledali místní obyvatelé jiné uplatnění. Naštěstí pro všechny budoucí hudebníky našli, a tak se tu již v sedmnáctém století začaly vyrábět smyčcové nástroje. „Ein Geigenmacher“ – výrobce houslí –, tak byl muž jménem Melchior Lorenz zapsán do matriky a stal se i prvním historicky potvrzeným hudebním nástrojařem v Kraslicích. Postupem času se počet mistrů houslařů ve městě zvýšil natolik, že v roce 1669 už měli v Kraslicích vlastní houslařský cech. Sedmnácté století se přehouplo do osmnáctého a nástrojaři začali s výrobou dechových hudebních nástrojů, ovšem zvláštní dělbou práce. Mistři si doma vyráběli jednotlivé součástky, ze kterých pak nástrojaři v dílnách sestavovali hotové nástroje. Takto se ovšem nemohlo vyrábět dlouho, a proto bylo třeba přejít na tovární výrobu. Když

končilo devatenácté století, v Kraslicích bylo již 11 továren (první byla založena roku 1840) a kolem 16 obchodníků s hudebními nástroji.

Teď společně zavítejme do druhého „hudebního“ města – Hradce Králové –, kde byla výroba postavena na přímém pokračování firmy Červený. Tu založil geniální vynálezce Václav František Červený (realizoval na 60 vynálezů, z toho 45 patentovaných), který se postupem času stal nejvýznamnějším výrobcem žesťových nástrojů u nás.

Jan Neruda, se kterým se Červený mimochodem přátelil, v jednom ze svých fejetonů napsal: „Červený vynalézá pořád něco! On vynalézá už přes třicet let, pokoje si nedá. Je to v tom jakás tvrdošíjnost, která se ostatně jeví také v tom, že netrpí a nestrpí, aby byl vedle něho někdo lepší. Ve Vídni překonal Vídeň, v Paříži překonal Paříž, kde byla v Evropě nějaká výstava, Červený vynikl na ní co první. Červený, to je ten, co tvrdí muziku.“

Václav František Červený se narodil 27. září 1819 a už v dětství si oblíbil hru na různé hudební nástroje. A to nebylo všechno. Byl velice zručný a uměl je všechny i opravit. Proto ho otec nechal vyučit nástrojařem. Už ve svých 13 letech nastoupil do dílny v Praze, kde si nástrojařský mistr Jan Adam Bauer všiml jeho nevídané zručnosti. Když bylo Červenému 18 let, vyrazil do světa na zkušenou. Ale poté, co se zanedlouho vrátil k Bauerovi, ho čekalo nemilé překvapení. Už u něj s nabídkou svých zkušeností a služeb nepochodil. Mistr nechtěl mít vedle sebe tak zdatnou konkurenci, a proto mu poradil, aby si v Hradci Králové založil svoji vlastní dílnu. A tak se stalo, konkrétně v roce 1842.

A proč zrovna v Hradci Králové? Vysvětlení je jednoduché. V té době ve městě a jeho okolí sídlila velká vojenská posádka, která samozřejmě toužila po

kvalitních hudebních nástrojích. Červený se ani nestačil pořádně zařídit, a zakázky už se hrnuly.

Kromě klasických nástrojů se Červený nebál ani experimentovat. A tak vznikaly nástroje jako kornon, labutí roh, armádní pozoun, sokolovka, baraxyton, triténikon (jeden z patentovaných objevů), harcovka, primovka, zvonový trojec, válcová mašina, poštovka nebo kontrabasová tuba (tu mimochodem sestrojil jako první na světě).

Ve svých 24 letech se Václav František Červený oženil s dcerou bohatého mlynáře Josefou Angelinou Šípkovou. Ta do manželství přinesla nemalé věno, které Červeným pomohlo nejen rozšířit nástrojařskou dílnu, ale i postavit slévárnu.

Věhlas hudebních nástrojů z dílny Červeného se začal pomalu šířit do světa. Zvláště po Světové výstavě v Londýně, kde sice nezískal žádnou cenu, nicméně si odvezl obrovské zkušenosti. Od té doby na výstavách předváděl pravidelně

a nakonec za svůj život nasbíral na 15 cen a 11 řádů za zásluhy o průmysl.

V roce 1876 se mění název firmy na „Václav František Červený a synové“. A i když si otec ve společnosti ponechává rozhodující postavení, synové se aktivně zapojují. Už tu nejde jen o rozšířenou dílnu, ale o průmyslovou továrnu. Červený zavádí desetihodinovou pracovní dobu od pondělí do soboty, úrazové pojištění pro zaměstnance, zajišťuje závodního lékaře a zakládá závodní fond.

Po jeho smrti v roce 1896 žezlo přebírají nejen jeho děti, ale i vnukové. Například vnuk Jiří Červený byl zakladatelem slavného kabaretu Červená sedma a pravnučka Soňa Červená se stala herečkou a operní pěvkyní.

Přichází druhá světová válka a s ní i následné znárodnění. Stalo se tak na základě Benešových dekretů a firma se v roce 1946 spojuje s národním podnikem Amati Kraslice v severočeských Kraslicích.

I ty měly podobný osud. Během druhé světové války výroba některých hudebních nástrojů zanikla, a hned po jejím skončení v září 1945 bylo v Kraslicích ustaveno družstvo výrobců a dalo si název AMATI. O tom, že se mu do revolučního roku vedlo skvěle, svědčí dobový

článek z časopisu Rovnost z 18. prosince 1945:

„Čtyřiceti milionová americká objednávka hudebních nástrojů

Minulý týden navštívil družstvo Amati v Kraslicích, vyrábějící hudební nástroje, president americké dovozní firmy a předal podnikům objednávky 22 velkonákupních firem v ceně 800 000 dolarů. O další objednávky ve výši 50 000 dolarů se ještě jedná. Většina objednávek, které reprezentují částku 40 000 000 korun, je kryta akreditivem u zdejších peněžních ústavů. Tím je českým dělníkům zaručena práce a našemu hospodářství cenné valuty.“

Přichází komunistický puč, a podnik je znárodněn. Byly k němu připojeny ještě další firmy, včetně zmiňované „Václav František Červený a synové“, a tak se Kraslice staly hlavním místem výroby dechových a bicích nástrojů v Čechách.

Po privatizaci v roce 1993 vzniká firma AMATI DENAK (zkratka pro DEchové NÁstroje Kraslice) s r. o. Ta naštěstí v Hradci Králové obnovila značku „Václav František Červený a synové“, pod

kterou se vyrábějí a prodávají plechové nástroje.

A zajímavost na závěr: z českých hudebníků hrají na nástroje značky AMATI například jazzový trumpetista Laco Déczi, trumpetisté České filharmonie, dechová sekce kapely Chinaski nebo kapela Mistřiňanka, která je známá spíše starším posluchačům. Mistři hudebního oboru se nebrání ani spolupráci s konkrétním hudebníkem. Samotný zákazník si může nástroj designovat, jak má nejen vypadat, ale i znít. ☒

